

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

VI. An voluntas Dei necessitatem quibusdam rebus volitis imponat, & quænam in effectibus creatis sit radix contingentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

in Deo alia voluntas ratione distincta ac posterior ad executionis ordinem pertinens, an potius prior illa finis seu gloriæ intentio, sine præuisione meritorum in Deo non detur, sequenti disput. de prædestinatione q. 5. dub. 4. & 5. explicandum erit. Hic satis sit, quasi fundamenti loco constituisse, si in Deo detur prior illa finis nostri intentio, ante præuisionem meritorum, necessario admittendam in Deo esse aliam ratione distincta ac posteriorem voluntatem, ad executionis ordinem spectantem, qua Deus re ipsa voluerit, ob præuisa & comparata iam merita, nobis eandem gloriam re ipsa conferre & applicare; quod ex dictis euidentibus est; quandoquidem constat, Deum non voluisse gloriam cuiquam re ipsa obtingere, absque sua quasi applicatione libera & spontanea, per euocationem illam & acclamationem felicissimam, *Venite benedicti, &c. Esurui enim, &c.* aliove modo æquivalente faciendo, &c.

28 **Assertio X.** Præter duplicem ordinem intentionis, & executionis hæcenus explicatum, assignandus est etiam in mente, tam humana, quam diuina, tertius ordo cuiusdam independentiæ; siue secundum subsistendi consequentiam; quo modo prius illud volumus, quod plane independenter volumus ab altero; ita ut etiam si alterum non esset, adhuc illud vellemus: non autem prius, quod dependenter ab altero volumus; esto illud alioqui sit finis, hoc mediū; illudque adeo ordine intentionis prius, hoc posterius volitum. Ita Caietanus 3. p. q. 1. a. 3. idemque ex instituto persequitur Albertinus tom. 1. 6. princip. philos. coroll. 1. Probat & declaratur. Quia sæpe accidit, etiam secundum ordinatam voluntatem, ut finem non velimus, nisi per vnum aliquod certum medium, adeoque dependenter ab illo; v. g. sanitatem per pharmaca, absque tetra sectione, vitione, &c. Quo casu, tamen si nihilominus finis ordine intentionis prius sit volitus, quam designatum medium; non tamen ordine independentiæ, seu quoad subsistendi consequentiam; cum potius hoc ordine simul vtrumque, finis scilicet & medium illud, simul sit volitum. Ex quo fundamento suo loco cum Caietano loc. cit. nos etiam docebimus, Christum quidem, seu vnionem hypostaticam, ordine intentionis prius à Deo fuisse volitam, quam Redemptionem humanam, ac liberationem à peccato, seu ipsam permissionem peccati; & nihilominus tamen Incarnationem futuram non fuisse, si homo non peccasset, ut habet S. Thomæ sententia.

Atque hæc generatim, quasi fundamenti cuiusdam loco, de ordine actuum diuinæ voluntatis, seu varijs instantibus & signis rationis in eadem diuina voluntate, dicta sunt; ex quibus suis locis, vbi opus erit, propria & specialia corollaria deducemus.

29 Ex quibus etiam colligi potest primò, quid tam in genere, quam in specie de ordine actuum diuinæ voluntatis, quem alij assignant, iudicandum sit: speciatim verò ex dictis facile refellitur ordo, quem Caietanus in 3. p. q. 1. a. 3. assignat; vbi tres constituit ordines rerum in Dei decreto; primum naturæ; secundum gratiæ, & tertium vnionis hy-

postatica; cum tamen neque ordo naturæ sit finis gratiæ; neque gratia vniuersim sit finis vnionis hypostaticæ; & multa sæpe ordinis naturæ ad ordinem gratiæ extrinsece pertineant, & referantur; & è contrario multa ordinis naturæ, vt tantus piscium aut bestiarum numerus, per se nullam habeant connexionem cum ordine gratiæ; & peccata quadam, quæ ad ordinem naturæ pertinere dicuntur, supponant vnionem hypostaticam, vt peccatū crucifigentium Christum, &c. cuius proinde permissionem impossibile est à Deo fuisse decretam, ante vnionem hypostaticam. Sed de hæc re, plura de Incarnatione suo loco, & non nihil disp. seq. quæst. 1. dub. 4. & 5.

Secundo colligitur, quænam sit ipsorum actuum intellectus & voluntatis diuinæ inter se subordinatio; supposito hoc certo & ab omnibus recepto fundamento, quod ante quemlibet actum voluntatis, præcedat actus aliquis intellectus, qui eidem actui voluntatis obiectum proponat; quandoquidem nihil est volitum, nisi prius ab intellectu cognitum. Et igitur hic ordo 1. est scientia naturalis, qua Deus seipsum comprehensiuè cognoscit. 2. amor naturalis ac necessarius erga seipsum. 3. scientia naturalis, tam speculatiua, quam practica creaturarum, secundum esse possibile. 4. amor seu affectus simplicis complacentiæ itidè naturalis ac necessarius erga easdem creaturas. 5. scientia media, seu conditionata futurorum contingentium. 6. liberum decretum voluntatis de rebus his & non alijs; hoc ordine & modo, non alio faciendis: in quibus tamen rursus varius ordo cernitur, secundum quem res quadam prius, quam aliæ à Deo decretæ sunt, vt ex dictis liquet, & suo loco de prædestinatione & Incarnatione sigillatim dicetur. Post quæ denique sequitur. 7. libera & absoluta scientia futurorum; in qua, seruata proportione, idem actuum ordo locum habet, qui in ipsis decretis liberis respectu diuersorum obiectorum reperitur; quandoquidem singulis decretis liberis scientia etiam libera subsequens eodem ordine respondet.

DVBIVM VI.

An voluntas Dei necessitatem quibusdam rebus volutis imponat; & quænam in effectibus creatis sit radix contingentie.

S. Thomas 1. p. q. 19. a. 8.

EX hinc certum est, diuinam voluntatem quibusdam quidam rebus volutis necessitate imponere, non tamè omnibus, vt docet S. Thomas 1. p. q. 19. a. 8. & consentiunt omnes Doctores; quidquid Ethnici illi, & hæretici dixerint, quod liberum arbitrium penitus sustulerunt, refutati superius q. 8. dub. 1. Ratio est. Quia alioqui periret liberum arbitrium, & consilium, legumque humanarum vis & auctoritas. Præterquam quod in effectibus etiam naturalibus, quædam cernimus fieri contingenter & non necessario: vt hoc, vel illo sydere, aut astrorum concursu, pluuiam, serenitatem, &c.

Quia

quia nimirum causæ illæ naturales, licet per se ad vnum sint determinatæ, impediri tamen possunt ab alijs causis.

Secundò certum est, atque inter omnes etiam conuenit, ea fieri necessariò, quibus producendis vel efficiendis Deus aptauit & præparauit causas necessarias; quæ nimirum & sua natura ad vnum sunt determinatæ; & in agendo respectu talium effectuum, deficere non possunt. Quæ sunt V. G. solem lucere, sidera moueri, diem, annum, & varia anni tempora esse &c. Nam etiam si vi par est, cum Aristotele supponatur, cœlum, & sidera ab Intelligentijs seu Angelis moueri, mouentur tamen ab ipsis, velut agentibus naturalibus, adeo vt in ea re agendo deficere non possint.

E contrario verò, etiam supposita diuina voluntate, non necessariò (absoluta scilicet necessitate,) sed contingenter, aut libere sunt ea, quibus efficiendis Deus destinauit causas secundas liberas; vel necessarias quidem ex se, sed defectibiles tamen; quæ videlicet respectu talium effectuum ab alijs causis secundis impediri possunt. Quæ sunt, tum actiones Angelorum & hominum; non omnes, sed quæ ab ipsis velut libere agentibus procedunt; tum varia temporis mutatio, secundum serenitatem aeris, vel pluuiam; tranquillitatem, vel turbationem; fertilitatem terræ, aut sterilitatem; & alia pleraque huius mundi effecta, quæ respectu causarum superiorum, aut particularium, puta huius vel illius dispositionis astrorum, dicuntur contingentia, ac reipsa contingenter eueniunt: quia tametsi altra ex se ad certum quidem ex his effectibus aliquem determinate, & quantum est ex se, necessariò inclinent; quia tamen ex dispositione varia causarum secundarum impediri possunt, non necessariò absolute, sed contingenter eueniunt: quod seruata proportionem, etiam alijs causis contingentibus applicandum est: esto interim effectus naturales, saltè plerique, ratione & comparatione omnium causarum naturalium simul sumptarum, seu respectu combinationis omnium causarum naturalium, tam superiorum, quam inferiorum, quatenus secundum se præcisè spectantur, & vt abstrahunt à subordinatione, quam habent ad liberum arbitrium, siue creatum, siue increatum, necessariò eueniant: quia supposita tali astrorum dispositione, cum tali aeris, terræ, aliarumque causarum secundarum affectione, non potest non esse pluuia, &c. vt dictum etiam superius quæst. 8. dub. 5.

His tanquam certis suppositis, controversia est, quenam sit prima radix & causa contingentia, quæ in rebus creatis cernitur. De qua re sunt tres sententiæ. Prima est, quam refert S. Thomas hic cit. quæst. 19. artic. 8. eorum, qui rationem huius rei assignant ex causis medijs; quia ea, quæ Deus producit per causas necessarias, sunt necessaria; ea verò quæ producit per causas contingentes sunt contingentia. Quia in re Vasquez hic disp. 99. c. 7. n. 46. excellimat, notari sententiam, quam tradunt Alensis. 1. p. quæst. 26. mem. 7. artic. 2. ad 1. & Bonauentura in 1. dist. 40. art. 2. q. 1.

Tom. I.

Secunda sententia est S. Thomæ, Caietani, & Thomistarum ibidem; Gregorij de Valentia quæst. 19. p. 6. qui reiecta & refutata opinione priori, causam primariam ac radicem contingentia esse docent, ipsammet voluntatis diuinæ efficaciam; à qua non res ipsa tantum, sed etiam modus rerum dependet: quæque has potius, quam alias causas secundas, his, vel illis rebus producendis, & quibuslibet causis ex sua parte debitum ac proportionatum concursum destinauit.

Tertia sententia est Scoti in 1. dist. 8. quæst. 2. & dist. 39. quæst. vnic. qui docet quidem, radicem contingentia esse voluntatem diuinam: attamen non sub prædicta ratione efficaciam, sed propriam ac intrinsicam libertatis, quæ seclusa, putat, contingentiam rerum stare non posse. Quare addit, Philosophos, qui dixerunt, primam causam necessariò agere; & tamen admiserunt contingentiam in quibusdam rebus, contraria docuisse. Idem cum Scoto sentiunt communiter Sectatores Scoti apud Cordubam lib. 1. quæst. 55. dub. 8. & quidam ex modernis Thomistis, vt ait Suarez disp. methaph. 19.

Assertio I. Prima causa & radix contingentia ac necessitatis, quæ cernitur in rebus creatis, non sunt causæ mediæ siue secundæ, contingentes aut necessaria; sed ipsè Deus, seu voluntas diuina, tanquam causa prima. Ita S. Thomas, Scotus, Caietanus, Gregorius de Valentia, locis cit. & communis Doctorum. Probatum duabus rationibus S. Thomæ. Prima. Quia diuina voluntas est causa prima, non impedibilis ob defectum vllius causæ secundæ: Ergo diuina voluntas non habet effectum contingentem, vltimatè, propter causam secundam. Probatum consequentia. Quia effectus alicuius primæ causæ (si quidem ipsa per se non est radix contingentia,) est contingens, propter defectum aut actionem causæ secundæ; quia nimirum effectus primæ causæ impeditur per defectum secundæ; vt patet de sole & pluua, respectu fertilitatis.

Secunda ratio. Si ratio prima & vltimata contingentia essent causæ secundæ, non ipsa diuina voluntas, tanquam causa prima, tunc sequeretur, modum contingentia, qui cernitur in rebus, non esse volitum à Deo, nec proficisci à voluntate diuina, sed esse præter intentionem & voluntatem diuinam: si enim esset à voluntate diuina, iam hoc ipso diuina voluntas esset prima radix contingentia, non ipsa causæ secundæ: at verò consequens est absurdum: quia modus contingentia & necessitatis, qui in rebus cernitur, per se spectat ad perfectionem vniuersi; ac proinde per se intentus esse debet ab authore vniuersi.

Denique vno verbo; Res omnes, tam secundum suam substantiam, quam modum contingentia, aut necessitatis, principaliter & vltimatè pendunt à diuina voluntate, non à causis secundis: Ergo prima radix & causa contingentia ac necessitatis, quæ est in rebus creatis, non est diuersitas, seu propria ratio causarum secundarum, sed ipsa diuina voluntas, tanquam causa prima.

Aa

Atque

Atque hoc ergo sensu, non male primam illam opinionem superius relatum, cuiuscumq; demum illa sit, reiecit S. Thomas loco citato, immerito proinde reiectus à Vasquez disput. 99. capit. 7. numero 46.

Assertio II. Causa tamen modice, siue secunda, necessaria, vel contingens, sunt ratio & causa necessitatis vel contingentia, proxima & secundaria. Hanc assertionem agnoscunt S. Thomas, & Scotus locis cit. & aperte Caietanus hic quast. 19. cit. artic. 8. Gregorius de Valentia quast. 19. pun. 6. Molina quast. 14. artic. 13. disp. 11. Vasquez cit. disput. 99. capit. 7. numero 47. & alij. Probatur. Tum quia cause secunde, sicuti sunt proxima & secundaria causa rerum secundum substantiam; ita etiam quoad modum necessitatis vel contingentia. Tum quia vniuersim verum est, ea esse contingentia, quae habent causas secundas contingentes, & necessaria verò, quae habent causas necessarias. Denique si causa secunda essent ita constituta, prout nunc sunt, & simul per impossibile Deus nullam exerceret causalitatem in rebus creatis, adhuc tamen maneret modus necessitatis, aut contingentia in rebus.

6 Obijcies. Si contingentia sunt, quae à causis secundis contingentibus, siue liberis fiunt; ergo etiam quae à Deo immediate facta sunt, erunt effectus contingentes, adeoque entia contingentia: quia & haec à nulla causa necessaria, sed à solo Deo immediate, & quidem per liberam voluntatem facta sunt. Consequens autem est absurdum; quia sic caelum & elementa omnia, ipsiq; Angeli, ac anima rationalis, essent entia contingentia: quod est absurdum. Et confirmatur sequela primò. Quia si radix contingentia potissima est causa prima; ergo non minus ad contingentiam alicuius effectus sufficit libertas diuinæ voluntatis, tanquam causa primæ, quam libertas causa secunda, quae sine controversia sufficit. Confirmatur secundò. Quia contingentia sunt, quae postis etiam causis, possunt esse & non esse: quod de rebus à Deo solo productis verè etiam potest affirmari, hoc ipso, quod à Deo libere, non necessariò procedunt.

7 Respondeo, ens necessarium, prout contingentia opponitur, tribus modis accipi posse; primo strictissime pro eo, quod absolute, & citra ullam hypothesein, aut conditionem liberam vel contingentem, necessariò existit; seu quod non potest villo modo non esse: & hac ratione solus Deus est ens necessarium, cetera verò omnia contingentia; quia absolute loquendo potuerunt, atque etiamnum possunt non esse, vt rectè etiam probat obiectio, cum secunda confirmatione. Secundò accipi potest strictè pro eo, quod supposita semel actuali existentia, non potest per vllam causam seu potentiam naturalem non esse. Qua ratione entia necessaria sunt omnia & sola entia incorruptibilia, vt caelum, Angeli, anima; contingentia verò omnia corruptibilia. Tertiò accipi potest ens necessarium late, ex parte significati formalis, restrictè vero ex parte connotati; seu quasi subiecti, pro effectum necessario cause alicuius secunda; qui nimirum procedit à causa neces-

saria; quae quoad suum illum effectum, nec indifferens aut libera est, nec impediri per alias causas naturaliter potest: contingens autem pro effectum contingentem seu libero cause secunda libera, vel contingentis, vt dictum. Et de his contingentibus est hoc loco sermo; in quibus tamen obiectio posita vim nullam habet, vt patet.

Nec refert, quod Deus sit causa principalis contingentia etiam horum effectuum; nihilominus enim denominationem non habent, nec dicuntur contingentes pro respectum ad solam causam primam, sed secundam; vt rectè etiam norauit Vasquez loco cit.

Ratum sit igitur, causas secundas non esse primam causam & radicem contingentia & necessitatis, quae cernitur in effectibus creatis; sed diuinam voluntatem, siue Deum ipsum, tanquam causam primam. Quae etiam est mens S. Thomae, hic cit. quast. 19. art. 8. cum ait: *non igitur propterea (vltimate) effectus voluti à Deo eueniunt contingentem, quia causa proxima sunt contingentes; sed propterea, quia Deus voluit eos contingentem euenire, contingentes causas ad eos preparauit.*

Assertio III. Propria & formalis radix contingentia, est diuina voluntas, non quatenus formaliter est libera; sed quatenus est efficax causa rerum; ac speciatim eius subordinationis, ac diuersi modi agenda causarum secundarum necessariarum & contingentium. Ita contra Scotum, & Scotistas cum S. Thoma loc. cit. docent Caietanus, Bannes, Zimel, alijque Thomista hic q. 19. a. 8. Palatius in 1. dist. 38. dub. 2. Gregorius de Valentia q. 19. p. 6. Molina q. 14. a. 13. disp. 11. Suarez Metaph. disp. 19. n. 15. Vasquez hic disp. 100. c. 2. & alij communiter.

Probatur. Quia ad efficaciam seu efficaciam primæ atque vniuersalissimæ causæ, referri debent, non solum res ipsæ, quae fiunt; sed etiam modi & gradus rerum per se à prima causa intenti; cum enim prima causa sit efficacissima; imò omnipotens, facit omnia quae vult, & cum eodem modo, quo vult: sed ratio contingentia & necessitatis sunt modi quidam rerum, per se à Deo veluti prima causa intenti; quandoquidem per se spectant ad perfectionem vniuersi: Ergo referendi sunt in efficaciam ipsius Dei, seu diuinæ voluntatis, tanquam primæ causæ.

Secundò. Contingentia & necessitas effectuum, in rebus creatis, proximè oritur ex diuersitate & varia conditione ipsarum causarum secundarum, vt dictum assert. 2. quae proinde vltimate referenda est in eius potentiam, qui eiusmodi causas disposuit: Deus autem suæ voluntatis efficaciam est author & ordinator causarum, quae ad eiusmodi diuersos gradus rerum tum necessariarum, tum contingentium ordinantur. Ideo enim, inquit S. Thomas, *quibusdam effectibus aptauit causas necessarias, quae deficere non possunt, ex quibus effectus de necessitate promouentur; quibusdam autem aptauit causas contingentes defectibiles, ex quibus effectus contingentes eueniant.* Ergo hæc effectuum diuersitas vltimate referenda est in efficaciam voluntatis diuinæ, tanquam primæ causæ. Vtraque hæc ratio est S. Thomæ cit. q. 19. art. 8.

Quibus

11 Quibus accedit ratio tertia. Quia si per impossibile Deus non esset agens liberum, sed ageret ex necessitate naturæ, eo tamen præcisè modo, eum libero arbitrio, & alijs causis secundis ad effectus contingentes influendo, quo re ipsa nunc liberè influit, adhuc tamen staret libertas & contingencia istorum effectuum, vt rectè docet Thomas quæst. 2. de verit. art. 14. ad 5. & quæst. 5. art. 9. ad 10. & Caietanus hic quæstio. decima nona, articulo octauo. Ergo contingencia effectuum non est referenda in libertatem primæ causæ, sed in eius potentiam & efficaciam. Assumptum probatur. Cum enim plures causæ ad vnum actum concurrunt, vt ille sit liber, satis est, quod causa proxima sit libera seu contingens; si modo simul interim illa per concursum alterius causæ non extrahatur a suo naturali modo agendi: at verò etiam si Deus esset agens necessarium, adhuc tamen, vt supponimus, causæ secundæ essent libere & contingentes, suumque naturalem modum agendi retinerent: Ergo etiam si Deus esset agens necessarium, cæteris interim eodem modo sese habentibus, adhuc staret contingencia effectuum.

12 Atque eodem sensu accipi debet, quod docent Gabriel in 1. d. 38. & Corduba libro 1. quæst. 55. dub. 4. si nulla foret causa (secunda) libera, nullam fore contingenciam, nimirum libertatis; etsi posset esse quædam contingencia naturalis effectus impediibilis, vt rectè cum Henrico quodlib. 8. quæstio. 4. notauit Vasquez cit. disput. 100. cap. 4. Omitto, quod in ipsis etiam effectibus naturalibus, ad omnes suas causas comparatis, nonnulla quandoque cernitur indifferentia, qua hoc vel illo modo fieri possunt, vt pluribus exemplis probare nititur Molina cit. q. 14. art. 13. disp. 12.

Assertio IV. Duplici tamen alio sensu, institui potest quæstio, in quo iuxta Scoti sententiam, planè admitendum foret, nullam in rebus creatis fore libertatem, si Deus agens liberum non esset: primò si absolute quaratur, an si nulla penitus in Deo esset libertas; adhuc tamen esse posset in aliqua causa secunda: Secundo, si Deus ex necessitate ageret, creatura vero per impossibile haberet facultatem operandi ex sua natura liberam, an non eo casu concursus Dei talis futurus esset, vt planè impediret vsum libertatis: ad vtramque enim quæstionem respondendum est affirmatiuè. Ita Gabriel, Corduba, Bannes, Zumel locis citatis. Suarez num. 5. 6. 7. Vasquez capite 2. Eodemque modo intelligendi sunt SS. Patres, qui ita diuinæ efficacitati libertatem & contingenciam causarum secundarum tribuunt, vt cum ea diuinam etiam sapientiam, & liberam prouidentiam, vel maximè coniungant, vt videre est apud SS. Augustinum libro de prædestinatione & grat. capite decimo quinto, Prosperum ad obiect. Gallorum capite primo & secundo. Cyrillum libro quarto. in Ioannem cap. 7. Damascenum libro 2. de fid. cap. 30.

13 Ratio primæ partis est. Quia cum liberum arbitrium sit perfectio simpliciter simplex, si ea non esset possibilis in Deo, nec possibilis etiam esset in ulla creatura: sicuti si Deus intelligens non esset, nec vlla creatura intelligens esset. Secus se res habet, cum contingencia effectus impediibilis; quia cum

hæc non sit perfectio simplex, sed potius imperfectio, nihil obstaret, quo minus effectus creatis conuenire posset, etiam si tam illa, quam libertas in Deo nulla esset.

14 Ratio secundæ partis est. Quia si Deus ageret ex necessitate naturæ, ageret quam posset efficacissime; atqui potest sua efficacia operandi impedire libertatem, quicquid recentiores quidam Thomistæ dicant, eam solum impediri posse, per concursum obiecti, de qua re quæstione sequenti, Ergo, &c. Sed neque hoc casu, aut sensu necessariò tolleretur contingencia effectus impediibilis. Quia etiam si vi diuinæ efficacitatis in agendo, singulæ causæ naturales, quantum est ex se, vel maximè determinatæ forent ad suos effectus, vt etiam nunc sunt; non tamen ideo tolleretur subordinatio & dependentia earundem inter se; qua fieri nihilominus posset, vt effectus & actio vnus v.g. causæ superioris, impediretur per actionem alterius; vt calor solis aestiui per interspirantes ventos, &c. Quod si iuxta hunc duplicem tantummodo sensum locutus fuisset Scotus, vt putat Corduba loc. citato, non male sensisset. Sed reuerà alium fuisse sensum, quem mirum assertione, tertia refutauimus, rectè notarunt Caietanus, Gregorius de Valentia, Molina, Suarez, Vasquez, & alij, & satis colligitur ex eiusdem Scoti verbis & argumentis, quæ nunc sunt dissoluenda.

15 Primum obijcit Scotus. Causa mouens, in quantum mota, si necessario mouetur, necessario mouet: sed omnis causa secunda est mouens, in quantum mota à prima; quia nulla causa secunda agit aliquid, nisi in virtute primæ: Ergo si causa secunda necessario mouetur, necessario mouet; ac proinde si prima causa non contingenter seu libere causat, nihil in vniuerso contingenter fit.

Respondeo cum Caietano, citata quæstione decima nona articulo octauo, & Molina citata disputatione vndecima, maiorem esse veram, si causa illa, quæ non mouet, nisi mota ab alio, ita ab alia causa moueatur, vt præuio influxu in ipsam causam physicè prædeterminetur ad agendum vel mouendum; seu vt loquitur Caietanus citato articulo octauo, si moueatur *motione præuia propria actioni, vt cum baculus mouetur à manu ad verberandum canem*, &c. falsam autem esse, si non moueatur præuio influxu in ipsam causam, sed solum influxu simultaneo in ipsum effectum seu motum; siue vt loquitur Caietanus ibidem, si solum moueatur *motione cooperatiua intrinsecè propria actioni*; vt accidit, cum causa secunda, præsertim libera, mouetur à prima, vt pluribus dicitur quæst. seq. dub. 1.

16 Secundo obijcit Scotus. Prima causa prius naturaliter respicit effectum, quam quæcunque alia causa: Ergo si necessario causat, omnis effectus in illo priori habet necessariam habitudinem ad ipsam; ac proinde nullus effectus sit contingenter: quia non potest vnus & idem effectus re ipsa simul habere habitudinem contingentis & necessarij, etiam respectu diuersarum causarum.

Respondeo, maiorem esse veram, de prioritate, non durationis, aut naturæ, siue causalitatis, sed solum de prioritate dignitatis, & independentiæ; quod ad propositum nihil facit; quando alioqui

causa prima & secunda simul tempore & natura, eodemque influxu, in eundem effectum influunt, vt sentit etiam Caietanus hic, & pluribus contra quorundam recentiorum Thomistarum Philosophiam dicitur cit. quaest. seq. dub. 1.

17 Tercio obijcit Scotus in hunc sensum. Deus solo potest esse causa contingentium effectuum, etiam vt contingentes sunt: quia omnis effectus, qui producitur per causas secundas, potest idem numero produci à solo Deo: at verò eo casu, effectus non possent esse contingentes, si Deus esset agens necessarium: Ergo nec iam, &c. Respondeo negando consequentiam; quia vt rectè notauit Molina citat. disput. 11. ad effectum contingentem requiritur, & sufficit, vt cum duæ causæ ad eundem effectum ita concurrunt, vt neutra sine altera pro ratione talis concursus ad eum sufficiat, saltem altera ex illis sit libera aut contingens; quod nunc quidem in productione effectuum contingentium planè accidit; at verò eo casu, quo solus Deus ex necessitate natura aliquem effectum produceret, non fieret.

DVBIVM VII.

An ex qua ratione, DEVS generatim actus liberos, atque alia, qua in hoc mundo sunt, sua voluntate prædefiniat.

S. Thomas 1. p. q. 19. art. 8.

1 AD voluntatem in primis pertinet, aliquid agendum decernere vel definire, vel etiam prædefinire; quod qua ratione Deo conueniat, præsertim respectu actuum seu effectuum liberorum & contingentium, est hoc loco declarandum: vt hinc tanto melius dubio sequenti concordiam diuinæ voluntatis cum nostra libertate explicare possimus. Quare notandū primò, definire, statuere, cōstituere, decernere, destinare, moraliter idem esse; atq; hoc loco significare decretum voluntatis efficax, quo quis aliquid à se, aut ab alijs vult fieri. Huc etiam spectat vocula *determinare*, quæ tamen duplicem significatum habet; primò enim significat internum decretum, adeoque immanentem actum voluntatis, de re aliqua ab alio faciendā; quo sensu idem prorsus est, quod decernere, definire; secundo accipitur etiam pro actu & determinatione transeunte, in ipsam causam secundam; qua nimirum causā aliqua secunda ab alio agente extrinseco actione transeunte intrinsece determinatur ad agendum. Priori modo determinatio ad diuinam voluntatem relata, dicitur intrinseca DEO, & extrinseca causæ secundæ agentis; posteriori sensu dicitur extrinseca DEO, & intrinseca causæ secundæ; in præsentia autem, loco solum quaestio est de diuina determinatione, priori sensu.

2 Notandum secundo, prædefinire, seu præfinitio-

re, vel etiam præstituere, prædecernere, aut prædeterminare, non differre à definire, statuere, decernere, vel determinare, neque adeo etiam prædefinitionem, aut præfinitionem, (quæ in hac materia promiscuè vsurpantur) vel etiam prædeterminationem, à definitione, decreto, aut determinatione, nisi ratione voculæ *Præ*, quæ cum generatim prioritatem significet, duplicem tamen hic potest habere significatum: nam, & prioritatem rei siue temporis; & prioritatem causalitatis, siue naturæ ac rationis; vel etiam simul vtrumque significare potest. Eandem vim nonnunquam apud Doctores habet, etiam vocabulum prædefinire, & prædestinatio, generatim acceptum. Quo modo S. Anselmus libro de concordia præscient. & prædestination. titulo siue capite, secundo ait: *Prædestinatio videtur idem esse, quod præordinatio, siue præstitutio; et ideo quod DEVS prædestinare dicitur, intelligitur præordinare; quod est, statuere futurum esse.* Eandem vim apud Græcos habet vocabulum *προορίζω* seu *προορίζω* & *προορίζω*; quod tamen non solum internum animi definitis decretum, adeoque prædefinitionem, aut prædestinationem, sed etiam determinationem, seu prædeterminationem transeuntem significat; sicuti de determinatione siue prædeterminatione dictū est. Decretū autē Dei solummodo executiuū, quod iam priorem aliquam præfinitionem rei, ipsamque præscientiam absolutam eiusdem rei supponit, propriè non est præfinitio, vt rectè Suarez libro primo de concurs. Dei cap. 16. num. 2.

3 Notandum tertio, prædefinitionem diuinam, secundum ordinem causalitatis, aut rationis, comparari posse, vel cum determinatione libera voluntatis creatæ, siue causæ secundæ; vel cum effectu, seu ipso actu in facto esse ab eadem determinatione quasi procedente; vel cum præscientia etiam diuinam ipsius determinationis nostræ, quam actus seu effectus subsequenti. Et omnibus his modis quæri potest in præsentia, an DEVS prædefiniat, ea, quæ in hoc mundo à nobis, aut alijs causis secundis sunt, natura aut ratione prius, ante nostram liberam determinationem futuram; aut ante futuritionem operis seu effectus prædefiniti; aut ante præscientiam tam ipsius determinationis naturæ ad agendum, quam effectus ex ea subsequenti; quod si non ante præfinitur, an saltem simul, vel an omnino posterius præfinitur. Hæc enim omnia planè sunt distincta, vt videbimus.

4 Notandum quarto, cum ea, quæ in hoc mundo sunt, duplex esse habeant, adeoque dupliciter spectari possint, in se nimirum, vel in suis causis, vtroque etiam modo quæri posse, an & qua ratione à DEO prædefiniantur: siue de effectibus merè naturalibus, & à nostro arbitrio nullo modo pendentibus sermo sit, vt est motus cœli & astrorum; siue de actibus nostris liberis, seu bonis, seu malis, adeoque etiam de peccatis, & quæ ab his actibus liberis dependent, loquamur.

His positis, cum inter omnes quidem Catholicos Doctores conueniat; peccata ipsa à Deo non

præf-